

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

II. Congoximæ co[m]plures Christo parit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

tantam obscœnitatem fugiendam alii quando aperiant oculos. Interim Bonzijs, ne peccandi materia desit, optimates suos liberos, oues scilicet lupis, committunt traduntque in disciplinam. Bonziorum Bonziarumque plurima cœnobia, variusque (similiter vt apud nos cœnobarum vestitus, Diabolo Christi Ecclesiam æmulante. Etsi autem æquè omnes Bonzij impuri haud falsò habentur; tamen adeò tutatur eos siue religio sacrorum, siue eximia de illorum abstinencia opinio, vt insuper apud plebem iuxta Proceresq; maximo in honore habeantur: quippe quos carne, pisce, vino penitus abstinere, oleribus modò atque oryza victitare, ac semel duntaxat in die cibum capere, gloriosius quàm veriùs fama ferat.

CAPVT II.

Cangoxima complures Christo parit.

His cognitis, Franciscus primùm sibi ipse (id quod res monebat) abstinencia arctioris legem imponendam ratus, etiam parcius duriusque viuebat, quàm Bonzij viuere dicebantur: vtique cum non modò rerum inopia illum, verum

rum etiam penitus diuersus exciperet ci-
 bus; famesque ac necessitas consuetam
 victus rationem, palatumque ipsum, mu-
 tare quodammodo cogeret. Nam pro *Francisci*
 pane oryza, pro obsonio pomis ferè & *summa*
 herbis barbaro quodam modo conditis, *frugalitas*
 trahebat vitam. Quod ille nouum fru- *in Iapo-*
 galitatis genus pro sua animorum fame *nia.*
 libenter arripuit, utpote *cuius cibus esset,*
facere voluntatem eius, qui se misisset.
 Et magnam habere se dicebat Iaponiæ
 gratiam, quod conuiuio quoque ab in-
 colis adhibitus, delicijs omnino carebat
 ijs, quarum dulcedine decepti mortales,
 voluptati magis quam necessitati seruiant,
 obruentes potius vires quam recreantes.
 Itaque ipsa ciborum condimentorumque
 insolentia maiorè illi præscribebat tem-
 perantiam. Neque tamen idcirco minùs
 ei virium, quam antea fuit. non alibi me-
 liùs quam in Iaponia valuit. adeò vires
 ac valetudinem non minuit, sed auget
 frugalitas. Cæterùm haud paulo plus ne-
 gotij fuit in lingua, quam in palato assue-
 faciendo. Iaponicum sermonem, quan- *Iaponicus*
 quam naturâ haud sanè difficilem, tamè *sermo.*
 studia Iaponum ad summam difficulta-
 tem perduxerant. Nihil iam illa lingua
 copiosius est. Ad varias rerum notiones
 variè significandas, permagnam habet
 verbo-

verborum idem significantium syluam, & in hisce vsurpandis elegantiam quandam, & quasi saporem vernaculum. Non temerè quælibet assumuntur vocabula, sed (vt alia grandiora, alia humiliora sunt) ad rerum personarumque accommodantur decorum. Atque etiam (quod permirum est) longè aliter loquuntur ac scribunt. sermo alius virorum est, alius mulierum. alijs literarum notis epistola, alijs libri conscribuntur. Quæ copia varietasque tum loquendi, tum scribendi, ad perdiscendum, multum & operæ requirit & temporis. Nec licet cuiquã urbano in hoc genere esse negligenti. Si quid enim ab eorum ratione deflectas, tanquã homo imperitus ac rusticanus ludibris, haud secus quàm apud nos, qui in Latina lingua barbaris odiosisque verbis aures offendunt delicatas. Franciscus ergo Iaponum linguam vtcunque sibi addiscendam existimans, cum capita Christianæ religionis à Paulo Iapone literis mandanda curaret, in magnas incidit salebras. Paulus quippe, homo idiota, nihilo melior interpretis erat, quàm magister. Et quanquam plus etiam eniteretur, quàm poterat; minus tamen efficiebat, quàm res postulabat. Nam capita illa adeò perperam interpretabatur, vt oratio

neu-

neutiquam cohereret: ita porrò scribebat imperitè, vt eius scripta ab Iaponibus literatis legi non possent sine risu. At Xa- uerius, vt erat animi semper difficultati- bus obluētantis, irrisiones hominū con- temnens, vbi eorum salus ageretur, ne- gotium vrgere perseuerauit. Quocirca agens vtcunque poterat cum populo, vi- tæ sanctitate ac diuino quodam ardore animi consequebatur, vt plus ipse per se proficeret, quàm per Paulum, aut alium quempiam interpretem. Ad rei religio- nisque nouitatem indigenæ frequentes concurrebant, partim aduenas habitu ac moribus omnino ab ipsis discrepantes. Visendi studio, partim etiam exploran- di quid tandem ex alio orbe religionis afferrent. Sed quoniam eos linguæ in- scitia non animi sensa explicare, non per- contantibus satisfacere sinebat, alij hæ- sitantiam eorum irridere, alij peregri- num vestitum ac mores illudere, alij de- nique miserati aduenarum vicem, rati viros ex alio terrarum orbe, nouæ reli- gionis inuehendæ gratia, vsque in Iapo- niam profectos, nec stultos esse oportere, nec nullius momenti res afferre. Ita aliam alijs sermonis materiam dando, excitatis ad nouam religionem cognos- scendam animis, nonnihil proficiebant.

Inter

Inter hæc Paulus Iapon, rebus suis compositis, miraculo esse cœperat popularibus suis; vtpote qui peragrata India, multa sanè mira & illis inaudita narraret. Ergo ad Saxumanum Regulum xv. ab oppido passuum millibus salutandi causa profectus, benignè ab eo accipitur. Post mutuas gratulationes, Regulus multa de rebus Indicis, de Lusitanorum opibus moribusq; sciscitatur. Quibus expositis, Paulus tabulam egregiè pictam profert, aduectam ex India: in qua B. Maria, puerique I E S V in matris gremio sedentis, imago erat. Hanc cum Paulus, pauca præfatus de Christianorum religione, ostenderet Regulo; protinus ille venerabundus submittit genua; idemque cæteros, qui aderant, facere iubet. Cæterum ultra imaginis venerationem progressus non est. At Reguli mater, tabulæ specie capta, eius expetijt exemplum. Sed pio mulieris studio artifex defuit. Eandem cupido subinde incessit Christianæ legis cognoscendæ. Igitur postulauit, vt eius capita Iaponicis literis sibi traderentur. Paruit quidem mulieri Paulus; sed illa Deo haudquaquam paruit. Itaque ille irritò incepto reuertit Cangoximam: feliciusque multo operam posuit domi, quàm foris posuerat. Quippe homo pius atque

*B. Maria
imaginem
Iaponia
Regulus
supplex ve
neratur.*

Pauli Ia-

atque impiger, siue Xauerij instinctu, si-
 ue sua sponte, domesticos excolere ag-
 gressus, propinquos, affines, necessarios
 noctes diesque docere, hortari, monere
 nunc singulos, nunc vniuersos non desti-
 tit prius, quàm eorum plerosque ad Chri-
 sti perpulit fidem. Itaque breui eius con-
 iux, filia, multiq̄ue præterea cognati, tum
 viri, tum fœminæ, Catechismo instituti,
 baptismoque expiati, populo haudqua-
 quam illorum consilium factumque im-
 probante. Xauerius porrò haud dubius
 populi studia Bonziorum auctoritate ni-
 ti; proinde, ea euerfa, omnia sibi in expe-
 dito fore; primùm omnium Bonziorum
 nomen quasi arcem superstitionis, sibi
 expugnandam existimauit. Opportunè
 igitur Bonziorum Antistitē nactus (Nin-
 xit ipsorum lingua appellatur, non ætate
 solum ac dignatione, sed etiam eruditio-
 nis famâ inter omnes eminens) comiter
 in eius familiaritatem insinuauit se. Inde
 alium ex aliò sermonē serens, paulatim
 cum illo de religione congregari cœpit.
 Nec frustra id fuit. Eum tum in alijs, tum
 in certamine de immortalitate animo-
 rum, parum sibi constantem reperit, sed
 (vt in vtramque partem impulsus laba-
 bat) sæpe nutantem. Itaque haud sanè
 ægrè hominem deiecit strauitque. Is ta-

*ponis sua
 diuum pro-
 paganda
 Christiana
 na fidei.*

*Bonziorū
 Ninxit, si-
 ue Anti-
 stes.*

mea

310 FRANCISCI XAVERII

men vel ingenio vel comitate Xaverij captus, magno eum honore coluit. Et cæteri Bonziji, Ninxitis exemplo incitati, consuetudinem Xaverij ambiciosius quàm auidius expetebāt. Nec aliud magis in illo admirabantur, quàm animi magnitudinem; quippe cùm religionis duntaxat causa tam longinqua ac periculosa navigatione, inde vsque ab Lusitania totum ferme Oceanum emensus, in vltimas oras penetrasset. Illud autem summa pariter admiratione ac voluptate audiebat, piè Christum sancteq; colentibus beatitudinem propositam esse in cælo sempiternam. Ita Bonziji partim conciliatis, partim conuictis, res in procliui videbatur esse. Sed quoniã cum populo sine interprete agere non poterat, conatum eius scilicet morabatur ignorantio linguæ vernaculæ. Quocirca de tot animorum pereuntium salute sollicitus, Iaponicæ linguæ iam degustata rudimēta celeriter deuorat. Inde, vt liberiùs ageret cum populo, aditū sibi quærit ad Regem. Et ad eam rem egregiã illi operam Paulus Iapon dedit. Namq; is Saxum Regem, auidum amicitiaë commercijque Lusitanorum, haud ægrè perpulit, vt Francisco, eiusque socijs, quippe apud Lusitanos, auctoritate plurimum pollentibus,

ribus,
Regi
aures,
fianæ
popul
zij du
Chri
sum
bentib
facti.
uesius
verbis
tenere
conue
config
de scr
torum
finat
Colle
aribu
ribus
etiam

Mort
lep

M

ibus, impensius faueret. Franciscus ergo Rege deinde adito, præparatas nactus aures, nullo negotio eum adduxit, ut Christianæ religionis suscipiendæ veniam suis popularibus daret. Facta potestate, Bonzizij duo, aliique Iapones complures, ad Christi fidem adiuncti. Paucorum mensium spatio ciues amplius centum, libentibus quidem propinquis, Christiani facti. Quos interiore cura instituens Xauius, cum Iaponicas literarum notas verbis, ut diximus, difficiliores nondum teneret, nostræ fidei capita in Iaponicam conuersa linguam, nostratibusque literis consignata, ipsemet tradebat neophytis de scripto pronuncians. Inde ex nepphytorum numero nonnullos in Indiam destinat, ingenuis disciplinis in Goano Collegio instruendos; ut bonis deinde artibus ac moribus exculti, suis popularibus plus non solum admirationis, sed etiam opis, afferrent.

CAPVT III.

*Mortuam puellam ab inferis excitat,
leprosum sanat.*

MIRA subinde res & Christi gregem auxit Gangoximæ, & Francisci

no-